

Pirkanmaan ilmastotiekartan yhteistyöryhmän / Canemure-alueyhteistyöryhmän kokous

Aika: pe 26.3.2021 klo 9–11.

Paikka: Teams-kokous

Läsnä: Aarnikuru Tanja, Apell Harri, Haataja Peer, Halme Esa, Heiniluoma Jari, Pihlaja Arja, Holm Suvi, Hyttinen Liisa, Ingelin Soili, Karhinen Santtu, Kosonen Kati-Jasmin, Lippo Antti, Merikoski Visa, Myllykangas Päivi, Pilvi Taru, Purontaus Eero, Riihimäki Outi, Touru Tapani, Vainio Miina, Virtanen Maria, Vähävuori Hanna

Yhteenveto kokouksesta

Pirkanmaa hiilineutraalitiekartan toimenpiteiden konkreettinen edistäminen, Liisa Hyttinen

Liisa Hyttinen Pirkanmaan liitosta esitteli Hiilineutraali Pirkanmaa 2030-tiekartan jatkotoimenpiteiden konkreettista edistämistä. Esityksessä käytiin läpi erityisesti kahta toimenpidekokonaisuutta: 1) Uusien hankkeiden generoiminen alueelle eli hankkeistaminen, jossa alueen kuntien muodostamalla kokoonpanoilla suunniteltaisiin ja haettaisiin yhteisiä hankkeita tukemaan ilmastotyötä ja erityisesti tiekartan toimenpiteiden konkreettista edistämistä. 2) Kunnille ja muille maakunnan toimijoille tuotettava vertaistukikonsepti, johon esiteltiin kolme eri alustavaa toteuttamismallia.

Touru: Molemmat tulokulmat ovat hyviä. Rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen oli nostettu hyvin esiin ja sitä tulisi fokusoida. Alueen toimijoilta puuttuu resursseja toteuttaa toimenpiteitä, ulkopuolisen tuen saaminen olisi arvokasta työtä. Voisiko tähän yhdistää edunvalvontaa tuenmyöntäjien suuntaan? Usein hankkeet ovat luonteeltaan kehittämistoimenpiteitä, tarvittaisiin myös tukea konkreettisiin kohteisiin. Vertaisoppimisen ja tiedonvaihdon lisäksi voisi lisätä Pirkanmaan liiton tietotukitoimintaa. Hyvien käytänteiden lisäksi voisi puhua huonoista käytänteistä.

Pilvi: Kannattaa vertaistukikonseptia ja nk. huonojen käytänteiden jakaminen kuulosti kiinnostavalta konseptilta. Toisia kirittävä tunnelma voi tukea ilmastotyötä.

Merikoski: Onnistumisista on hyvä puhua, mutta kuka haluaa julkisesti kertoa mokista tai vääristä linjauksista? Paikallispoliitikot eivät ainakaan.

Kosonen: Vertaistuki voi olla myös kanssajuoksemista ja tsemppaamista. Löydetään polkuriippuvaisen kehittämisen ongelmakohdat, eli ne konkreettiset yksityiskohdat, jotka estävät kehittämistä. Ne ratkaisut, joilla nämä ongelmat on ylitetty ovat äärimmäisen tärkeitä.

Hyttinen: Ilmastotyön pullonkaulat voivat olla useinkin hyvin käytännönläheisiä ja detaljitasolle meneviä. Näitä olisi hyvä selvittää yhdessä.

Apell: Ylä-Pirkanmaan HINKUun kuulumattomat kunnat rankattu heikoimmaksi hiilipäästöissä Pirkanmaalla. Tämä on osa syy sille miksi kunnat eivät ole liittyneet mukaan. On mietittävä mitä informaatiota alueella tarvitaan.

Hyttinen: Hinku-verkoston liittyminen voisi tukea Ylä-Pirkanmaan ilmastotyön aloittamista, koska siinä saa tietoa kuntakohtaisesta päästölaskennasta ja lisäinformaatio.

Karhinen: Monissa kunnissa Pohjois-Suomessa samat ongelmat kuin Ylä-Pirkanmaalla, mikä johtuu usein elinkeinorakenteesta. HINKU-kumppanuuden tarkoituksena ei ole rangaista

ketään vaan kaikenlaisiin päästövähennyksiin kannustetaan. Tämän lisäksi jatkossa tullaan paremmin huomioimaan mm. maankäyttösektorin lisäiset päästöhyvitykset, mikä voi auttaa maaseutumaisia kuntia saavuttamaan ilmastotavoitteita.

Ingelin: 21.4 Ilmastofoorumissa on esillä Ympäristöministeriön Kaisu-rahaa saaneet Pirkanmaalaiset kunnat, jotka toimivat hyvinä esimerkkeinä alueellisesta rahoituksen hankkimisesta. On tärkeää keskustella niistä asioista minkä takia esimerkiksi juuri Ylä-Pirkanmaalla kannattaa olla ilmastotyössä mukana. ELY:llä on alkamassa Hiilineutraaliväyhykkeit-hanke, jossa Pirkanmaata tullaan tarkastelemaan väyhykkeitäin.

Merikoski: Maaseudun asukkaiden kanssa toimiessa tulee tietty skeptisyys esiin. Meidän metsien hiilensidonnasta luetaan hyväksi vain murto-osa. Vastakkainasettelusta tulisi päästä ohi.

Hyttinen: Seuraavassa Pirkanmaan ilmastotiekartan yhteistyöryhmän kokouksessa Eero Purontaus esittelee katsauksen siitä miten tiekartan toimenpiteitä on lähdetty ensi alkuun konkreettisesti edistämään.

Päästövähennysskenaariotyökalu, Santtu Karhinen, SYKE

Santtu Karhinen SYKE:stä esitteli kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä tukevaa toimenpidetyökalua. Työkalulla pyritään tukemaan ja seuraamaan kuntien yleistä päästökemitystä ja tuotetaan lisätietoa erityyppisten toimenpiteiden vaikutuksista päästövähennyksiin. Työkalun avulla voidaan bongata erityisen toimivat toimenpiteet. Työkalussa on keskitytty erityisesti tieliikenteeseen ja rakennusten energiakulutukseen.

SYKE laatii joka kunnalle perusskenaarion olemassa olevien poliittisten päätösten ja tiekarttamaisten strategioiden kemityksen pohjalta. Siitä saadaan päästövähennyspolku tavoitevuoteen ja nähdään, onko se riittävä tavoitteen saavuttamiseksi. Tyypillisesti se ei riitä vaan tarvitaan lisätöimenpiteitä. Vuoden 2019 päästötiedot tulevat toukokuussa ja pika-arvio vuodesta 2020 kesäkuussa. Tämän lisäksi SYKE:ltä on tulossa kulutusperusteinen päästölaskenta tänä tai ensi vuonna.

Lippo: Tämä on hyödyllinen työkalu, johon on tutustuttu jo Tampereen kaupunkiseudun ilmastoryhmässä. Milloin on tarkoitus päivittää kuntakohtaiset arviot? Milloin kuntien kannattaa suunnitella toimenpiteitä? Onko mahdollista viedä skenaarioita Excelliin ja voiko skenaarioita nimetä?

Karhinen: SYKE:ssä halutaan julkaista tiedot mahdollisimman nopeasti ja siksi ensimmäinen julkaisu tulee 2018 tiedoilla. Viimeisimmät tulokset viedään järjestelmään heti kun ne saadaan. Tietojen vientiin on suunniteltu joko Excel-pohjaista ratkaisua tai mahdollisuutta tallentaa ja jakaa linkkiä nettisivuille. Myös skenaarioiden nimeäminen on mahdollista.

Purontaus: Päivitetäänkö kuntien olemassa olevat tiedot vai pitääkö käyttäjän lisätä ne itse laskuriin, esimerkiksi kaukolämmön tuotannon suhteen?

Karhinen: Tiettyjen kuntien osalta lähtötiedot voivat olla puutteellisia. SYKE:ssä pyritään käymään läpi laskentaominaisuuksia ja vähentää virhemahdollisuuksia. Laskuri pyritään tekemään sellaiseksi, että se ottaa huomioon tiedossa olevat päästövähennyspolut, esimerkiksi milloin hiilen käyttö loppuu ja turpeen käyttö puolittuu.

Touru: Laskuri auttaa hahmottamaan muutoksen edellyttämää mittakaavaa ja variaatioita siihen, millä toimenpiteillä tavoitteisiin päästään. Tämä voisi olla myös hankkeen vertaisoppimisessa hyödyllinen työkalu. Linja-auto ja junaliikenteen saavuttavuus on toinen keskeinen asia taustalla. Kuinka usein junat ja bussit kulkevat vaikuttaa ihmisten liikennevalintoihin. Sitä voisi saada paremmin esille hyödyntämällä SYKE:n liikenneväyhykeanalyysiä, siitä millä liikennemuodolla liikutaan kullakin alueella. Eri kulkumuotojen kilpailukykyä voisi lähestyä myös rahoituksen kohdentamisella.

Karhinen: Mallinnuksessa on vaikeaa rakentaa kaikille kunnille sopivaa mallia. Millä aineistoilla laskurista voitaisiin tehdä vielä hienostuneempi? Vyöhykkeet ovat erityisen hyvä konsepti. Kulkumuotojen kilpailukykyyn on vaikeaa löytää aineistoa, joka soveltuisi kaikkiin kuntiin.

Pihlaja: Tutkimusperustaisuus on hyvä lähtökohta hyväksymiselle, politiikka jää silloin vähän sivummalle.

Kosonen: Vyöhykeyhteys liikennesuoritteen arviointiin on hyvää pohdintaa ja mallintamista myös perusskenaarioon.

Apell: Huomioiko asukaslukuun perustuva energiankulutus vapaa-ajan asukkaat?

Karhinen: Laskuri huomioi sekä asukkaat että kiinteistömäärän, joten laskuria voidaan kehittää niin, että se huomioisi myös ns. mökkikunnat, joissa vapaa-ajan asutusta on merkittävästi.

Virtanen: Etä- ja monipaikkatyö voi myös näkyä tulevaisuuden energiankulutuksessa.

Maankäytön muutosselvitys, Miina Vainio, Pirkanmaan liitto

Miina Vainio Pirkanmaan liitosta esitteli miten Pirkanmaan maakuntakaavan nykyiset varaukset mahdollistavat maankäytön muutoksia ja miten tilanne on todellisuudessa muuttunut viime vuosina. Uusi maakuntakaava on valmistumassa ja tämä analyysi tuottaa siihen taustamateriaalia, kun kaavan vaikutukset alueen hiilinieluihin selvitetään.

Analyysissä osoitetaan alueet, jossa maakuntakaavamerkintä muuttaa rakentamattomat alueet rakennetuiksi. Aineisto perustuu Pirkanmaan maakuntakaavaan. Valtaosa maankäyttöä muuttavista merkinnöistä on metsäalueita. Merkinnät muuttuvat eniten Tampereen ympäryskunnissa ja Tampereella. Suurimmaksi osaksi merkinnät muuttuvat taajamatoimintojen alueiksi. Tampereen kaupunkiseudun ulkopuolella varasto- ja teollisuusalueiden osuus on suurempi.

Ingelin: Tämä työ tukee maankäytön hiilinielujen ja –varastojen kehittymisen arviointia Pirkanmaalla.

Seuraava kokous ja muut huomiot

Seuraava kokous sovitaan Doodle-kyselyn avulla. Alustavana ehdotuksena ajankohdaksi on touko-kesäkuun vaihteessa. Tapaamisessa käsitellään ainakin ELY:n tekemää työtä alueen hiilinieluista ja pidetään yhteistyöryhmän jäsenet siitä, mitä hankkeessa lähdetään edistämään.

